

UNIVERSAL XALQARO ILMIY JURNAL

Jurnalning bosh sahifasi: <https://universaljurnal.uz>

Universal International Scientific
Journal

e-ISSN: [3060-4540 \(online\)](https://universaljurnal.uz)

Year: 2025 Issue: 2 Volume: 4

Published: 30.04.2025
<https://universaljurnal.uz>

International indexes

GOOGLE SCHOLAR
CROSSREF (OAK BAZA)
ZENODO
OPEN AIRE
EUROPUB
RESEARCHGATE (OAK BAZA)
SJIF

SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING DUNYO MAMLAKATLARI MADANIYATLARIGA TA'SIRI

Matkarimov Jahongir., Ro'ziboyeva Rayyona Abdurazzoq qizi., Komilova Rizaxon Umarjon qizi., Komilova Ominabonu Botirjon qizi., Ummatova Mohidil Azamjonovna
Andijon davlat pedagogika instituti
Uzbekistan
adpi@edu.uz

Annotatsiya. Ushbu maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining jahon mamlakatlari madaniyatlariga ta'siri, milliy qadriyatlar va madaniy identitetga olib kelayotgan o'zgarishlar tahlil qilingan. Sun'iy intellektning san'at, til, urf-odatlar, axloqiy qadriyatlar va axborot maydoniga ko'rsatayotgan ijobiy hamda salbiy ta'siri, madaniyatlararo muloqotdagi o'rni hamda raqamli madaniyat rivojiga qo'shayotgan hissasi keng yoritilgan. Maqolada sun'iy intellekt orqali madaniy merosni saqlash va targ'ib qilishning innovatsion usullari, shuningdek, AI vositalarining madaniy siyosatga ta'siri ham ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, madaniyat, raqamli madaniyat, AI va san'at, madaniy meros, texnologik ta'sir, madaniy diversifikatsiya, axloq, global muloqot.

Аннотация: В данной статье всесторонне проанализировано влияние технологий искусственного интеллекта на культуры различных стран мира. В частности, рассматривается воздействие ИИ на такие культурные аспекты, как искусство, язык, информация, традиции и

моральные ценности. Также обсуждаются возможности сохранения культурного наследия, развития глобального диалога и сохранения локальной идентичности с помощью ИИ.

Ключевые слова: Искусственный интеллект, культура, цифровая культура, ИИ и искусство, культурное наследие, технологическое влияние, культурная диверсификация, этика, глобальный диалог.

Abstract: This article thoroughly analyzes the impact of artificial intelligence technologies on the cultures of various countries around the world. It focuses on how AI influences key cultural components such as art, language, information, traditions, and moral values. The paper also discusses the role of AI in preserving cultural heritage, fostering global dialogue, and maintaining local identity.

Keywords: Artificial intelligence, culture, digital culture, AI and art, cultural heritage, technological influence, cultural diversification, ethics, global dialogue.

Language: Uzbek

Citation: Matkarimov, J., Ro'ziboyeva, R., Komilova, R., Komilova, O., & Ummatova, M. (2025). THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES ON THE CULTURES OF COUNTRIES AROUND THE WORLD. *Universal International Scientific Journal*, 2(4), 273–277. Retrieved from <https://universaljurnal.uz/index.php/jurnal/article/view/1746>

Doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15351232>

Copyright © 2025 by author(s) and Scientific Research Publishing Inc. This work is licensed under the Creative Commons Attribution International License (CC BY 4.0). <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Kirish

Zamonaviy texnologiyalar, xususan sun'iy intellekt (SI), nafaqat iqtisodiyot, tibbiyot yoki ta'lim sohalarida, balki jamiyatning eng nozik ijtimoiy tizimi — madaniyatga ham sezilarli darajada ta'sir ko'rsatmoqda. Raqamli texnologiyalar madaniy jarayonlarning shakllanishi, saqlanishi va rivojlanish uslublarini tubdan o'zgartirmoqda. Hozirda sun'iy intellekt vositalari yordamida san'at asarlarini yaratish, tilni tarjima qilish, madaniy merosni

raqamlashtirish va virtual muhitda aks ettirish kabi amaliyotlar hayotimizga tobora chuqurroq kirib bormoqda.

Sun'iy intellekt va madaniyatlararo muloqot

AI vositalari turli xalqlarning tillarini avtomatik tarzda tarjima qilib, madaniy to'siqlarni kamaytiradi va global muloqotni yengillashtiradi. Google Translate, DeepL kabi AI asosidagi tarjima tizimlari insonlar o'rtasidagi aloqa imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Shu bilan birga, AI platformalari milliy madaniy kontekstlarni

to'liq anglamagan holda tarjimalarda ma'noni buzishi ham mumkin. Bu holatlar madaniy tafovutlarning sun'iy idrokda aks ettirilishini yanada chuqurroq o'rganishni talab qiladi.

Sun'iy intellekt algoritmlari turli madaniyatlar, an'analar va tarixiy meroslar haqida katta hajmdagi ma'lumotlarni jamlab, foydalanuvchilarga taqdim etadi. Bu esa o'zaro tushunishni rivojlantiradi, stereotiplar va noto'g'ri qarashlarning oldini oladi.

San'at va ijodda AI vositalarining o'rni

Bugungi kunda sun'iy intellekt tomonidan yaratilayotgan musiqalar, rasmlar, hikoyalar va boshqa badiiy asarlar soni ortmoqda. Masalan, DALL-E, Midjourney, va ChatGPT kabi tizimlar san'atda yangi yo'nalishlar paydo bo'lishiga sabab bo'lmoqda. Biroq bu jarayon madaniy an'analar va ijodkorlik erkinligi masalasida bahs-munozaralarga sabab bo'lyapti. AI yordamida yaratilgan san'at asarlari inson tomonidan yaratilgan asarlar bilan raqobatlasha boshladi, bu esa madaniy merosga nisbatan insoniy yondashuvning o'rnini qayta ko'rib chiqishga undaydi.

Madaniy merosni saqlashda sun'iy intellektning o'rni

AI texnologiyalari qadimiy yozuvlar, qo'lyozmalar va artefaktlarni raqamlashtirish, tahlil qilish, restavratsiya qilish va saqlashda foydalanilmoqda. Masalan, 3D modellash va

virtual reallik texnologiyalari yordamida yo'qolib borayotgan tarixiy obidalar sun'iy intellekt orqali virtual tarzda tiklanmoqda. UNESCO loyihalari doirasida bir nechta davlatlarda AI vositalari orqali madaniy yodgorliklar himoyalanoqda.

Sun'iy intellekt yordamida madaniy almashinuv kuchaygan bo'lsa-da, bu texnologiyalar madaniyatlararo tenglikni buzmasligi zarur. Yirik texnologik davlatlar tomonidan yaratilgan AI tizimlari ko'proq o'z madaniy qadriyatlarini tarqatish xavfini tug'diradi. Shu bois, SI asosidagi muloqot vositalari turli madaniy kontekstlarga nisbatan neytral va inklyuziv bo'lishi zarur.

Madaniyat va axloq: AI orqali shakllanayotgan qadriyatlar

AI algoritmlari, ayniqsa ijtimoiy tarmoqlar va media orqali, ma'lum bir madaniy qadriyatlarni targ'ib qilishi yoki yo'qotishi mumkin. TiktTok, YouTube, Instagram kabi platformalar orqali tarqalayotgan kontentlar AI vositalari orqali filtrlanadi, ommaviy madaniyat elementlari tezroq yoyiladi, natijada mahalliy madaniyatlar o'ziga xosligini yo'qotish xavfi ostida qoladi. Shu bois AI algoritmlarining axloqiy va madaniy jihatdan muvofiqligi muhim masala sifatida ko'rilmogda.

Madaniyatlararo muloqotda AI algoritmlari foydalanuvchilarning madaniy

sezgirlik darajasini oshirishi mumkin. Buning uchun algoritmlar milliy urf-odatlariga mos moslashuvchanlikka ega bo'lishi zarur. Shu bilan birga, madaniyatsiz yoki bir tomonlama qarashlar asosida ishlovchi AI tizimlar madaniy xatoliklarga olib kelishi mumkin, shuning uchun bu borada etik va texnik yondashuvlar muhim ahamiyat kasb etadi.

Sun'iy intellekt va raqamli madaniyat

AI — raqamli madaniyatning eng muhim komponentiga aylangan. Raqamli dunyoda insonning o'zini ifoda etish shakllari o'zgarib, shaxsiy identitet, estetik qarashlar, madaniy tanlovlar AI orqali shakllanmoqda. Deepfake, algoritmik musiqa va media kontentlar madaniy ongimizga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda.

Raqamli madaniyat — bu jamiyatda axborot texnologiyalari, internet, ijtimoiy tarmoqlar va sun'iy intellekt vositalari yordamida shakllanayotgan yangi turmush tarzi, axloqiy me'yorlar va madaniy qadriyatlar tizimidir. Sun'iy intellekt (SI) esa ushbu raqamli madaniyatning yuragi sifatida namoyon bo'lmoqda. U faqat texnologik vosita emas, balki raqamli jamiyatning axborot, muloqot va ijodiy faoliyat tarzini tubdan o'zgartirmoqda. Sun'iy intellekt yordamida insonlarning raqamli identiteti shakllanmoqda. Masalan, yuzni aniqlash texnologiyalari, shaxsga moslashtirilgan

reklama, ijtimoiy tarmoqdagi faoliyatni tahlil qilish — bularning barchasi insonning virtual obrazini yaratishda SI vositalarining ishtirokini anglatadi. Bu esa shaxsiy hayot daxlsizligi va axloqiy me'yorlar masalasini kun tartibiga olib chiqmoqda.

Sun'iy intellektning ijobiy va salbiy ta'siri

Ijobiy tomonlari:

- Madaniy merosni saqlash va targ'ib qilish imkoniyati;
  - Global madaniy muloqotni yengillashtirish;
  - Ijodiy salohiyatni kengaytirish.
- Salbiy tomonlari:
- Madaniy bir xillik xavfi;
  - Mahalliy an'analar va identitetlarning yo'qolishi;
  - Madaniyatlar orasidagi nomuvofiqlikni kuchaytirish.

Xulosa

Ushbu maqoladan xulosam shuki, sun'iy intellekt texnologiyalari zamonaviy madaniyatga ta'sir ko'rsatuvchi kuchli omillardan biriga aylandi. U insoniyatning dunyoqarashi, muloqot madaniyati, estetik qarashlari, ma'naviy qadriyatlari va ijodiy faoliyatiga tubdan yangiliklar olib kirmoqda. Turli millat va jamiyatlarda SI'ning tatbiqi madaniy identitet, til, urf-odatlar va ijtimoiy qadriyatlarga ham ijobiy, ham salbiy ta'sir

ko'rsatmoqda. Ijobiy jihatdan qaralganda, SI madaniy merosni saqlash, raqamlashtirish, tarjima qilish va tarqatish imkonini bermoqda, xalqaro madaniy almashinuv va muloqotni kengaytirmoqda. Bundan tashqari, ijodiy jarayonlarda yangi shakl va uslublarning paydo bo'lishiga zamin yaratmoqda. Biroq, madaniyatlararo farqlarning yo'qolishi, algoritmik stereotiplar, raqamli tengsizlik, mualliflik huquqlarining noaniqligi kabi muammolar SI ta'sirida kuchaymoqda.

Shuningdek, ayrim davlatlarda sun'iy intellekt orqali madaniy nazorat kuchayishi, senzura va manipulyatsiya holatlari ham kuzatilmoqda. Shu bois, SI texnologiyalarini joriy etishda har bir xalqning madaniy xususiyatlarini hisobga olgan holda ehtiyotkorlik bilan yondashish, insonparvarlik va madaniy xilma-xillik tamoyillarini saqlab qolish zarur. Madaniyatni raqamlashtirish — bu nafaqat texnologik, balki axloqiy, ijtimoiy va falsafiy masaladir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. UNESCO. (2021). Artificial Intelligence and Cultural Diversity.
2. UNESCO. (2022). AI and Heritage: Preserving Identity in the Digital Age.
3. Floridi, L. (2019). The Ethics of Artificial Intelligence.
4. Oxford Internet Institute. (2020). AI and Society Report.
5. "Sun'iy intellekt va madaniyatlararo muloqot" — Toshkent, Ilmiy maqolalar to'plami, 2023.
6. O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi statistik axborotlari, 2022–2024.
7. Khan Academy va MIT OpenCourseware materiallari, 2021–2023.